

DOMSTOLENS DOM (andra avdelningen)

den 19 juli 2012 (*)

”Direktiv 2006/112/EG – Artikel 56.1 e – Artikel 135.1 f och g – Undantag för förmögenhetsförvaltning avseende värdepapper (portföljförvaltning)”

I mål C-44/11,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Bundesfinanzhof (Tyskland) genom beslut av den 28 oktober 2010, som inkom till domstolen den 31 januari 2011, i målet

Finanzamt Frankfurt am Main V-Höchst

mot

Deutsche Bank AG,

meddelar

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden J.N. Cunha Rodrigues samt domarna U. Löhmus, A. Rosas (referent), A. Ó Caoimh och A. Arabadjiev,

generaladvokat: E. Sharpston,

justitiesekreterare: handläggaren R. ?ere?,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 1 mars 2012,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Finanzamt Frankfurt am Main V-Höchst, genom M. Baueregger, i egenskap av ombud,
- Deutsche Bank AG, genom P. Farmer och P. Freund, barristers,
- Tysklands regering, genom T. Henze, i egenskap av ombud,
- Nederländernas regering, genom C.M. Wissels och M.K. Bulterman, båda i egenskap av ombud,
- Förenade kungarikets regering, genom C. Murrell, i egenskap av ombud, biträdd av R. Hill, solicitor,
- Europeiska kommissionen, genom C. Soulay, L. Lozano Palacios och B.-R. Killmann, samtliga i egenskap av ombud,

och efter att den 8 maj 2012 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artiklarna 56.1 e och 135.1 f och g i rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt (EUT L 347, s. 1) (nedan kallat direktiv 2006/112).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan Finanzamt Frankfurt am Main V-Höchst (nedan kallad Finanzamt) och Deutsche Bank AG (nedan kallad Deutsche Bank) och rör bland annat hur förmögenhetsförvaltning avseende värdepapper (nedan kallad portföljförvaltning) som erbjuds av Deutsche Bank ska kvalificeras med avseende på undantagen från mervärdesskatteplikt.

Tillämpliga bestämmelser

Unionslagstiftningen

3 I artikel 56 i direktiv 2006/112 föreskrevs följande vid den tidpunkt som är avgörande i målet vid den nationella domstolen:

”1. Platsen för följande tillhandahållanden av tjänster till köpare som är etablerade utanför gemenskapen eller till beskattningsbara personer som är etablerade i gemenskapen men inte i samma land som tillhandahållaren, skall vara den plats där köparen har etablerat sätet för sin ekonomiska verksamhet eller har ett fast etableringsställe för vilket tillhandahållandet av tjänster görs eller, i avsaknad av ett sådant säte eller fast etableringsställe, den plats där han är bosatt eller stadigvarande vistas:

...

e) Bank-, finansierings- och försäkringstransaktioner, däribland återförsäkring, med undantag för uthyrning av bankfack.

...”

4 I artikel 135 i samma direktiv föreskrivs följande:

”1. Medlemsstaterna skall undanta följande transaktioner från skatteplikt:

a) Försäkrings- och återförsäkringstransaktioner, inbegripet tjänster med anknytning till sådana transaktioner som utförs av försäkringsmäklare och försäkringsagenter.

...

f) Transaktioner, inbegripet förmedling men med undantag av förvaltning och förvar, rörande aktier, andelar i bolag eller andra sammanslutningar, obligationer och andra värdepapper, dock med uteslutande av handlingar som representerar äganderätt till varor och sådana rättigheter eller värdepapper som avses i artikel 15.2.

g) Förvaltning av särskilda investeringsfonder såsom dessa definieras av medlemsstaterna.

...”

Den tyska lagstiftningen

5 I 3a § tredje stycket i 2005 års lag om omsättningsskatt (Umsatzsteuergesetz 2005), i den lydelse som är avgörande i målet vid den nationella domstolen (nedan kallad UStG), angavs följande:

”Om mottagaren av någon av de övriga tjänster som räknas upp i fjärde stycket är ett företag ska tjänsten, med undantag från vad som stadgas i första stycket, anses ha tillhandahållits på den plats där mottagaren bedriver sin verksamhet. Om den övriga tjänsten tillhandahålls på en mottagares driftsställe, är det i stället den plats där driftsstället är beläget som gäller. Om mottagaren av någon av de övriga tjänster som anges i fjärde stycket inte är en näringsidkare och om denne är bosatt eller har sitt säte i ett tredjeland, anses den övriga tjänsten ha tillhandahållits på den plats där vederbörande är bosatt eller har sitt säte.”

6 3a § fjärde stycket punkt 6 a UStG hade följande lydelse:

”Övriga tjänster i den mening som avses i tredje stycket är ...

a) sådana andra tjänster som avses i 4 § punkt 8 a^h och punkt 10 samt förvaltning av krediter och kreditgarantier, ...”

7 4 § punkterna 8 e och h UStG har följande lydelse:

”Av de transaktioner som omfattas av 1 § stycke 1 punkt 1 är följande undantagna från skatteplikt:

...

e) transaktioner avseende handel med värdepapper, inbegripet förmedling men inte förvaring och förvaltning,

...

h) förvaltning av investerade tillgångar enligt lagen om investering [Investmentgesetz] och förvaltning av pensionsmedel i den mening som avses i lagen om tillsyn av försäkringsgivare [Versicherungsaufsichtsgesetz],

...”

8 Enligt en skrivelse som Bundesministerium der Finanzen utfärdat, med anvisningar för tolkningen av bestämmelser, vilken inte är bindande för domstolarna, gäller följande:

”3a § tredje stycket och fjärde stycket punkt 6 a UStG ska inte tillämpas för att bestämma platsen i samband med förmögenhetsförvaltning. Det är inte heller möjligt att göra en direkt hänvisning till artikel 56.1 e i direktiv 2006/112/EG, enligt vilken platsen för tillhandahållande av tjänst i vissa fall i samband med ’bank-, finansierings- och försäkringstransaktioner’ ska vara den plats där köparen har sitt säte eller driftsställe. ’Bank-, finansierings- och försäkringstransaktioner’ är gemenskapsrättsliga begrepp och ska tolkas som sådana. I direktiv 2006/112/EG ? och fram till den 31 december 2006 också i [rådets sjätte direktiv 77/388/EEG av den 17 maj 1977 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning rörande omsättningsskatter – Gemensamt system för mervärdesskatt: enhetlig beräkningsgrund (EGT L 145, s. 1; svensk specialutgåva, område 9, volym 1, s. 28)] ? [definieras] visserligen inte vad som i detalj avses med begreppen, men i artikel 135.1 a? i direktiv 2006/112/EG ... finns tydliga anvisningar om hur begreppen ska tolkas. Förmögenhetsförvaltning räknas inte upp i de nämnda bestämmelserna. Av artikel 56.1 e i direktiv 2006/112/EG framgår inte heller att bestämmelsen dessutom ska omfatta ytterligare bank-, finansierings- och försäkringstransaktioner.

’Förmögenhetsförvaltning’ som utgör en enda tjänst är skattepliktig. Undantaget från skatteplikt i 4 § punkt 8 e UStG kommer inte i fråga, eftersom förmögenhetsförvaltning (portföljförvaltning) inte hör till de transaktioner som gynnas enligt de nämnda bestämmelserna. ...”

Bakgrund till tvisten vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

9 Under beskattningsåret 2008 tillhandahöll Deutsche Bank själv och via dotterbolag portföljförvaltning åt större privatkunder. Kunderna gav Deutsche Bank i uppdrag att, efter eget gottfinnande och utan att först inhämta instruktioner från kunden, förvalta värdepapper med hänsyn tagen till den strategivariant som kunden hade valt, och vidta alla åtgärder som syntes vara ändamålsenliga i detta syfte. Deutsche Bank hade rätt att disponera tillgångarna (värdepappren) i kundens namn och för dennes räkning.

10 Som ersättning betalade kunden varje år en ersättning som uppgick till 1,8 procent av värdet av den förvaltade förmögenheten. Denna ersättning bestod av en andel för förmögenhetsförvaltningen på 1,2 procent av den förvaltade förmögenhetens värde och en andel för köp och försäljning av värdepapper på 0,6 procent av förmögenhetens värde. I denna ersättning ingick också förvaltning av konto och depå samt utgiftstillägg för förvärv av investeringsandelar inklusive investeringsandelar i fonder som förvaltades av Deutsche Banks företag.

11 Vid slutet av varje kvartal och vid årets slut erhöll kunden en redovisning av förmögenhetsförvaltningens utveckling. Kunden hade rätt att när som helst säga upp uppdraget med omedelbar verkan.

12 När Deutsche Bank lämnade sin mervärdesskattedeklaration för maj månad år 2008 upplyste banken Finanzamt om att banken utgick från att dess tjänster för portföljförvaltning var undantagna från skatteplikt enligt 4 § punkt 8 UStG, när det var fråga om tjänster till kunder inom landet och inom Europeiska unionen i övrigt. Banken angav vidare att den ansåg att dessa tjänster inte omfattades av skatteplikt enligt 3a § stycke 4 punkt 6 a UStG, när de tillhandahölls kunder i tredje stater.

13 Finanzamt delade inte denna uppfattning och meddelade i beskattningsbeslut av den 29 april 2009 avseende beskattningsperioden maj månad år 2008 att transaktionerna i samband med portföljförvaltningen för de aktuella kunderna var beskattningsbara och inte undantagna från skatteplikt.

14 Deutsche Bank begärde omprövning av beslutet, vilket inte föranledde någon ändring. Efter överklagande av omprövningsbeslutet biföll däremot Finanzgericht (skattedomstolen) bankens talan. Det är detta avgörande som Finanzamt har överklagat till Bundesfinanzhof (den federala skattedomstolen).

15 Bundesfinanzhof var osäker på hur portföljförvaltning ska behandlas vad rör undantagen från mervärdesskatt, varför den beslutade att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till domstolen:

"1) Är [portföljförvaltning], i samband med vilken en beskattningsbar person mot ersättning beslutar om köp och försäljning av värdepapper efter eget gottfinnande och verkställer detta beslut genom köp och försäljning av dessa värdepapper,

– undantagen från skatteplikt bara om den äger rum i form av förvaltning av en särskild investeringsfond enligt artikel 135.1 g i direktiv [2006/112], eller också

– om den äger rum i form av individuell portföljförvaltning för vissa större privatkunder enligt artikel 135.1 f i direktiv [2006/112] (transaktioner som avser värdepapper, eller i form av förmedling av sådana transaktioner)?

2) Vilken betydelse för definitionen av den huvudsakliga tjänsten och den underordnade tjänsten har kriteriet att kunderna inte efterfrågar tjänsten i sig, utan den för dem endast är ett medel att på bästa sätt utnyttja tillhandahållarens huvudsakliga tjänst, jämfört med att den underordnade tjänsten faktureras separat och att den underordnade tjänsten kan tillhandahållas av tredje man?

3) Omfattas bara de tjänster som uppräknas i artikel 135.1 a–g i direktiv [2006/112] eller omfattas också [portföljförvaltning] av artikel 56.1 e i direktiv 2006/112/EG, även om den förstnämnda bestämmelsen inte gäller för dessa transaktioner?"

Prövning av tolkningsfrågorna

Den andra frågan

16 Den nationella domstolen har ställt den andra frågan, som ska prövas först, för att få klarhet i vilken betydelse som ska tillmätas kriteriet att en underordnad tjänst inte utgör ett mål i sig för den kund som erhåller den, utan ett medel för att underlätta den huvudsakliga tjänst som tjänsteleverantören tillhandahåller, jämfört med en separat beräkning för den underordnade tjänsten och möjligheten för tredje part att tillhandahålla den underordnade tjänsten, vid bedömningen av den huvudsakliga tjänsten och den underordnade tjänsten, som är portföljförvaltning av det slag som är aktuellt i målet vid den nationella domstolen, det vill säga en tjänst mot vederlag som består i att en beskattningsbar person fattar självständiga beslut om att köpa och sälja värdepapper och verkställer dessa beslut genom att köpa och sälja värdepapper.

17 Det ska inledningsvis anmärkas att portföljförvaltning av det slag som Deutsche Bank ägnat sig åt i det nationella målet består av flera delmoment.

18 Det framgår av domstolens praxis att när en transaktion utgörs av en rad delar ska det göras en samlad bedömning av de omständigheter som kännetecknar transaktionen i fråga för att det bland annat ska kunna avgöras om denna transaktion består av två eller flera separata tillhandahållanden eller ett enda tillhandahållande (se, för ett liknande resonemang, dom av den 27 oktober 2005 i mål C-41/04, Levob Verzekeringen och OV Bank, REG 2005, s. I-9433, punkt 19, och av den 10 mars 2011 i de förenade målen C-497/09, C-499/09, C-501/09 och C-502/09,

Bog m.fl., REU 2011, s. I-1457, punkt 52).

19 I detta avseende har domstolen förklarat att det föreligger en enda tjänst, bland annat när en del ska anses utgöra den huvudsakliga tjänsten, medan en annan del ska anses som en underordnad tjänst som skattemässigt ska behandlas på samma sätt som den huvudsakliga tjänsten (se dom av den 15 maj 2001 i mål C-34/99, Primback, REG 2001, s. I-3833, punkt 45 och där angiven rättspraxis).

20 Domstolen vill dock erinra om att det i mervärdesskattehänseende kan vara fråga om en enda tjänst även under andra omständigheter.

21 Domstolen har härvid förklarat att så även är fallet när två eller flera delar eller handlingar som en beskattningsbar person utför till en konsument, som ska förstås som en genomsnittskonsument, har ett så nära samband att de objektivt sett utgör ett enda odelbart ekonomiskt tillhandahållande och att det därför vore konstlat att skilja dem åt (domen i det ovannämnda målet Levob Verzekeringen och OV Bank, punkt 22).

22 Mot denna bakgrund, och för att domstolen ska kunna ge den nationella domstolen ett användbart svar, tolkar domstolen den nationella domstolens andra fråga så, att den rör hur en tjänst som den här aktuella portföljförvaltningen ska kvalificeras i mervärdesskattehänseende, när det är fråga om en tjänst mot vederlag, som består i att en beskattningsbar person fattar självständiga beslut om att köpa och sälja värdepapper och verkställer dessa beslut genom att köpa och sälja värdepapper, och särskilt huruvida denna verksamhet ska anses som ett enda odelbart ekonomiskt tillhandahållande.

23 I enlighet med i punkt 18 ovan nämnda rättspraxis ska samtliga omständigheter som kringgärdar denna portföljförvaltning beaktas, varvid det framgår att denna i huvudsak består av en kombination av analys och översyn av kundens förmögenhet, å ena sidan, och köp och försäljning av värdepapper, i egentlig mening, å andra sidan.

24 Det är korrekt att dessa två delar av portföljförvaltningen kan tillhandahållas var och en för sig. En kund kan nämligen föredra att endast inhämta investeringsråd och göra alla placeringar själv. En kund kan likaså föredra att själv fatta alla beslut om placeringar och mer allmänt strukturera och bevaka sin förmögenhet, utan att själv genomföra köp och försäljningar, varvid denne anlitar en agent för denna typ av transaktioner.

25 En genomsnittskonsument som önskar erhålla portföljförvaltning, av det slag som Deutsche Bank tillhandahållit i det nationella målet, är emellertid intresserad av just denna kombinationstjänst.

26 Såsom generaladvokaten påpekat i punkt 30 i sitt förslag till avgörande vore det ? för en kund som köper tjänsten portföljförvaltning ? meningslöst att ta ställning till hur köp, försäljning eller förvaltning av värdepapper bäst ska bedömas, om detta ställningstagande aldrig skulle få något genomslag. På samma sätt vore det meningslöst att fatta beslut om eventuella köp och försäljningar, utan att dessförinnan inhämta råd och analysera marknaden.

27 I den portföljförvaltning som är aktuell i det nationella målet är dessa delelement inte bara odelbara utan ska dessutom jämföras. De är nämligen båda oundgängliga för att tillhandahålla den övergripande tjänsten, varför det inte går att se den ena som den huvudsakliga tjänsten och den andra som den underordnade tjänsten.

28 Nämnda delelement ska därför anses ha ett så nära samband att de objektivt sett utgör ett enda odelbart ekonomiskt tillhandahållande och att det därför vore konstlat att skilja dem åt.

29 Mot denna bakgrund ska den andra frågan besvaras enligt följande. Portföljförvaltning av det slag som är aktuellt i det nationella målet ? det vill säga en tjänst mot vederlag som består i att en beskattningsbar person fattar självständiga beslut om att köpa och sälja värdepapper och verkställer dessa beslut genom att köpa och sälja värdepapper ? består av två delelement som har ett så nära samband att de objektivt sett utgör ett enda odelbart ekonomiskt tillhandahållande.

Den första frågan

30 Den nationella domstolen har ställt den första frågan, som ska prövas som andra fråga, för att få klarhet i huruvida artikel 135.1 f och g i direktiv 2006/112 ska tolkas så, att portföljförvaltning, av det slag som är aktuellt i det nationella målet, är undantagen från mervärdesskatt enligt nämnda bestämmelse.

31 Vad rör undantaget enligt artikel 135.1 g i direktiv 2006/112 ska det anmärkas att begreppet "förvaltning av särskilda investeringsfonder" inte definieras i direktiv 2006/112. Domstolen har dock preciserat att de transaktioner som avses med detta undantag är de som är specifika för verksamheten vid företag för kollektiva investeringar (dom av den 4 maj 2006 i mål C-169/04, Abbey National, REG 2006, s. I-4027, punkt 63).

32 Det framgår härvid av artikel 2 i rådets direktiv 85/611/EEG av den 20 december 1985 om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag) (EGT L 375, s. 3; svensk specialutgåva, område 6, volym 2, s. 116), i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/108/EG av den 21 januari 2002 (EGT L 41, s. 35), att därmed avses sådana företag som har till enda syfte att företa kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper och/eller i vissa andra likvida finansiella tillgångar med kapital från allmänheten och som tillämpar principen om riskspridning, och vars andelar på begäran av innehavarna återköps eller inlöses, direkt eller indirekt, med medel ur företagets tillgångar.

33 Mer konkret är det, såsom generaladvokaten har påpekat i punkterna 14 och 15 i sitt förslag till avgörande, fråga om kollektiva investeringar där många investeringar samlas och fördelas över ett antal olika värdepapper, vilka kan förvaltas effektivt, så att resultatet optimeras. I sådana kollektiva investeringar kan enskilda investeringar vara förhållandevis blygsamma. Dessa fonder förvaltar sina investeringar i eget namn och för egen räkning, medan varje investerare äger en andel av fonden men inte fondens investeringar som sådana.

34 Tjänster av det slag som Deutsche Bank har tillhandahållit i det nationella målet avser däremot i allmänhet en enskild persons tillgångar, vilka måste uppgå till tämligen höga belopp för att sådan förvaltning ska kunna vara en lönsam tjänst. Portföljförvaltaren köper och säljer investeringar i kundens namn och för dennes räkning, och kunden äger alltid de enskilda värdepapperen, även efter det att avtalet har sagts upp.

35 Den portföljförvaltning som Deutsche Bank har tillhandahållit i det nationella målet omfattas således inte av begreppet "förvaltning av särskilda investeringsfonder", i den mening som avses i artikel 135.1 g i direktiv 2006/112.

36 Beträffande tillämpningsområdet för artikel 135.1 f i detta direktiv har domstolen förklarat att transaktioner rörande aktier och andra värdepapper är transaktioner som sker på värdepappersmarknaden och att handeln med värdepapper omfattar handlingar som förändrar

den rättsliga och ekonomiska situationen mellan parterna (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 juni 1997 i mål C-2/95, SDC, REG 1997, s. I-3017, punkterna 72 och 73, och av den 5 juli 2012 i mål C-259/11, DTZ Zadelhoff, punkt 22).

37 Med uttrycket "transaktioner ... rörande värdepapper", i den mening som avses i nämnda bestämmelse, avses transaktioner som kan skapa rättigheter eller skyldigheter för parterna avseende värdepapper eller som kan förändra eller utsläcka sådana rättigheter eller skyldigheter för dem (se, bland annat, dom av den 13 december 2001 i mål C-235/00, CSC Financial Services, REG 2001, s. I-10237, punkt 33, och domen i det ovannämnda målet DTZ Zadelhoff, punkt 23).

38 Såsom konstaterats i punkt 23 ovan består den portföljförvaltning som är i fråga i det nationella målet i huvudsak av två delelement, närmare bestämt analys och översyn av kundens förmögenhet, å ena sidan, och köp och försäljning av värdepapper, i egentlig mening, å andra sidan.

39 Även om köp och försäljningar av värdepapper kan ingå i tillämpningsområdet för artikel 135.1 f i direktiv 2006/112, är däremot så inte fallet vad rör analys och översyn av kundens förmögenhet, eftersom sistnämnda tjänster inte nödvändigtvis förutsätter att det genomförs transaktioner som kan skapa rättigheter eller skyldigheter för parterna avseende värdepapper.

40 Deutsche Bank och Europeiska kommissionen anser att det grundläggande elementet i den portföljförvaltning som är i fråga i målet vid den nationella domstolen är köp och försäljning av värdepapper, varför nämnda tjänst ska anses vara undantagen från mervärdesskatt enligt artikel 135.1 f i direktiv 2006/112. Finanzamt, den tyska regeringen, den nederländska regeringen och Förenade kungarikets regering anser däremot att det viktigaste med nämnda tjänst är analys och översyn, vilket är en tjänst som inte omfattas av det undantag som föreskrivs i denna bestämmelse.

41 Det framgår emellertid av punkt 27 ovan att det inte går att anse att de två delelement som denna tjänst består av utgör en huvudsaklig tjänst i det ena fallet och en underordnad tjänst i det andra fallet. Dessa delelement bör nämligen jämföras.

42 Det framgår härvid av fast rättspraxis att de uttryck som används för att bestämma undantagen från skatteplikt i artikel 135.1 i direktiv 2006/112 ska tolkas restriktivt, eftersom de innebär avsteg från den allmänna principen att mervärdesskatt ska tas ut på varje tillhandahållande av tjänster från en beskattningsbar person som sker mot vederlag (se, bland annat, dom av den 20 november 2003 i mål C-8/01, Taksatorringen, REG 2003, s. I-13711, punkt 36, och domen i det ovannämnda målet DTZ Zadelhoff, punkt 20).

43 Eftersom nämnda tjänst endast kan behandlas som en helhet i mervärdesskattehänseende, kan den inte anses omfattas av artikel 135.1 f i direktiv 2006/112.

44 Denna tolkning har stöd i systematiken i direktiv 2006/112. Såsom den tyska och den nederländska regeringen har påpekat avses med begreppet "förvaltning av särskilda investeringsfonder", som utförs av specialiserade företag, och som är undantagna enligt artikel 135.1 g i direktiv 2006/112, en form av förmögenhetsförvaltning avseende värdepapper. Om denna förmögenhetsförvaltning avseende värdepapper redan skulle omfattas av skatteundantaget för transaktioner rörande värdepapper enligt artikel 135.1 f i samma direktiv, så hade det inte varit nödvändigt att införa ett undantag för denna tjänst i artikel 135.1 g i nämnda direktiv.

45 Domstolen konstaterar slutligen att principen om skatteneutralitet inte påverkar denna slutsats. Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 60 i sitt förslag till avgörande tillåter denna princip inte att tillämpningsområdet för ett uttryckligt undantag utvidgas i avsaknad av klara

formuleringar om att så ska vara fallet. Nämnada princip utgör nämligen inte någon primärrättslig bestämmelse som kan villkora giltigheten av ett undantag utan en tolkningsprincip, som ska tillämpas parallellt med principen om restriktiv tolkning av undantag.

46 Med hänsyn till ovan anförda omständigheter ska den första frågan besvaras enligt följande. Artikel 135.1 f och g i direktiv 2006/112 ska tolkas så, att portföljförvaltning, av det slag som är aktuellt i målet vid den nationella domstolen, inte är undantagen från mervärdesskatt enligt nämnda bestämmelse.

Den tredje frågan

47 Den nationella domstolen har ställt den tredje frågan för att få klarhet i huruvida artikel 56.1 e i direktiv 2006/112 ska tolkas så, att den endast är tillämplig på de tjänster som nämns i artikel 135.1 a–g i direktiv 2006/112, eller om den tvärtom också omfattar portföljförvaltning, även om denna tjänst inte omfattas av sistnämnda bestämmelse.

48 I artikel 56.1 e i direktiv 2006/112 föreskrevs att platsen för tillhandahållande av bank-, finansierings- och försäkringstransaktioner, däribland återförsäkring, med undantag för uthyrning av bankfack, när sådana tjänster tillhandahålls köpare som är etablerade utanför gemenskapen eller beskattningsbara personer som är etablerade i gemenskapen men inte i samma land som tillhandahållaren, ska anses vara den plats där köparen har etablerat sätet för sin ekonomiska verksamhet eller har ett fast etableringsställe för vilket tillhandahållandet av tjänster görs eller, i avsaknad av ett sådant säte eller fast etableringsställe, den plats där han är bosatt eller stadigvarande vistas.

49 Om man ser till bestämmelsens lydelse syftade den till att bestämma platsen för tillhandahållandet i mervärdesskattehänseende vad avser bank-, finansierings- och försäkringstransaktioner, däribland återförsäkring. Bestämmelsen innehöll härvid ingen hänvisning till de tjänster som uppräknas i artikel 135.1 a–g. Den föreskrev däremot ett enda undantag, nämligen för uthyrning av bankfack.

50 Deutsche Bank, Finanzamt, den nederländska regeringen och Förenade kungarikets regering samt kommissionen anser samtliga att tillämpningsområdet för artikel 56.1 e i direktiv 2006/112 inte kan vara begränsat till att endast omfatta artikel 135.1 a–g i samma direktiv.

51 Den tyska regeringen har med hänvisning till punkterna 31 och 32 i dom av den 22 oktober 2009 i mål C-248/08, *Swiss Re Germany Holding* (REG 2009, s. I-10099), intagit motsatt ståndpunkt. Enligt denna regering har domstolen i denna dom förklarat att för att det gemensamma systemet för mervärdesskatt ska kunna fungera väl och ges en enhetlig tolkning, kan begreppen ”försäkringstransaktioner” och ”återförsäkringstransaktioner”, som förekommer både i sjätte direktivet 77/388 och i artiklarna 56.1 e och 135.1 a i direktiv 2006/112, inte ges olika definitioner, beroende på om de förekommer i den ena eller den andra bestämmelsen. Detta resonemang bör tillämpas analogt på uttrycket ”finansieringstransaktioner”.

52 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 69 i sitt förslag till avgörande är skälen i domen i det ovannämnda målet *Swiss Re Germany Holding* kopplade till den omständigheten att artiklarna 56.1 e och 135.1 a i direktiv 2006/112 i allt väsentligt innehåller identiska formuleringar när det gäller försäkring, närmare bestämt ”försäkringstransaktioner, däribland återförsäkring” och ”försäkrings- och återförsäkringstransaktioner”.

53 Någon sådan parallell existerar dock inte mellan ”banktransaktioner” och ”finansieringstransaktioner”, i artikel 56.1 e, och de transaktioner som räknas upp i artikel 135.1 b–g. Inte i någon av de senare bestämmelserna användes orden ”bank” eller ”finansiering”. De

transaktioner som räknades upp var helt klart av finansiell natur, och många av dem utförs antagligen, om än inte uteslutande, av banker. De utgjorde också långt ifrån en uttömmande uppräkningslista av samtliga de transaktioner som kan utföras av en bank eller som kan beskrivas som "finansiella".

54 Eftersom den portföljförvaltning som tillhandahållits av Deutsche Bank i det nationella målet är en finansiell tjänst och eftersom artikel 56.1 e i direktiv 2006/112 ska tolkas restriktivt (se, för ett liknande resonemang, dom av den 26 september 1996 i mål C-327/94, Dudda, REG 1996, s. I-4595, punkt 21, och domen i det ovannämnda målet Levob Verzekering, punkt 34 och där angiven rättspraxis), omfattas denna verksamhet, i egenskap av finansieringstransaktion, av tillämpningsområdet för artikel 56.1 e i direktiv 2006/112.

55 Den tredje frågan ska därför besvaras enligt följande. Artikel 56.1 e i direktiv 2006/112 ska tolkas så, att den inte endast är tillämplig på de tjänster som uppräknas i artikel 135.1 a–g i nämnda direktiv, utan även på tjänsten portföljförvaltning.

Rättegångskostnader

56 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (andra avdelningen) följande:

- 1) **Förmögenhetsförvaltning avseende värdepapper av det slag som är aktuellt i det nationella målet ? det vill säga en tjänst mot vederlag som består i att en beskattningsbar person fattar självständiga beslut om att köpa och sälja värdepapper och verkställer dessa beslut genom att köpa och sälja värdepapper ? består av två delelement som har ett så nära samband att de objektivt sett utgör ett enda odelbart ekonomiskt tillhandahållande.**
- 2) **Artikel 135.1 f och g i rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt ska tolkas så, att förmögenhetsförvaltning avseende värdepapper, av det slag som är aktuellt i det nationella målet, inte är undantagen från mervärdesskatt enligt nämnda bestämmelse.**
- 3) **Artikel 56.1 e i direktiv 2006/112 ska tolkas så, att den inte endast är tillämplig på de tjänster som uppräknas i artikel 135.1 a–g i nämnda direktiv, utan även på förmögenhetsförvaltning avseende värdepapper.**

Underskrifter

* Rättegångsspråk: tyska.